

Shirk (Mångguderi)

Att dyrka annan än Allah

Mångguderi innebär tro på och dyrkan av många gudomligheter. Islam betraktar shirk som ologiskt och helt oacceptabelt när det gäller gudomlighet.

”Om det hade funnits i himlarna och på jorden andra gudar utom Allah, hade det uppstått förvirring i dem båda (himmel och jord), men ära vare Allah, Tronens Herre; upphöjd är Han över det de tillskriver Honom.” (Al-Anbiya: 22)

Som versen ovan tydligt klargör är universums ordning, den ekologiska balansen och Skaparens enhet mer logisk än många gudar och följaktligen flera viljor och auktoriteter.

I Islam är shirk den största synden. Det är den enda synd som inte kan förlåtas av Allah (s.w.t.) på Domedagen. Som det sägs i Koranen:

”Sannerligen förlåter Allah inte att man sätter upp rivaler i dyrkan med Honom. Han förlåter vad Han vill utöver detta (allt annat), och den som sätter upp rivaler med Allah har sannerligen begått en väldig synd.” (Al-Nisa: 48)

Varför intar shirk en sådan allvarlig ställning i Islam?

Flera av de viktigaste skälen är:

1. Shirk orsakar det största fallet i mänsklig status och värdighet

Människan är Allahs (s.w.t.) bästa skapelse, skapad ”i den yppersta av former” (Al-Tin: 4). Hon är khalifatul fir ardh [Allahs (s.w.t.) ställföreträdare på jorden]. Hon sjunker ”till det lägsta av det låga” (Al-Tin: 5) när hon tar någon annan av Allahs (s.w.t.) skapelser som gudomligheter eller gudar.

”Vänd er till Allah allena, utan att tillskriva Honom medhjälpare, ty den som tillskriver Allah medhjälpare är som om han fallit från himlen och fåglarna rivit i honom eller vinden fört honom till en avlägsen plats.” (Al-Hajj: 31)

2. Shirk är roten till ondska och vidskepelse

Det är på grund av shirk som människan kan tro på jinnens, andars och vissa människors krafter. Somliga tror att de kan förutsäga framtida händelser eller orsaka att en händelse inträffar eller inte inträffar. Allt detta kan ge upphov till olika former av onda eller okunniga handlingar.

3. Shirk är tyranni och orättvisa

En orättvisa är att hålla inne med någons rättigheter eller behandla någon på ett orättvist sätt. Genom att prisa och dyrka gudomligheter som inte har någon som helst makt att kontrollera hans liv, glömmar människan Allahs (s.w.t.) exklusiva rätt att bli dyrkad. Han ignorerar sin Skapare, som har gett honom hans liv, och är därmed otacksam och orättvis mot Allah (s.w.t.).

”När Luqman sade till sin son medan han rådde honom: ’O min son! Tillskriv inte Allah medhjälpare. Sannerligen är shirk en stor orättvisa.’”
(Luqman: 13)

4. Shirk är orsaken till ångest och fruktan

Eftersom mushrik tror på sina olika gudomligheters krafter lever han alltid i ständig fruktan, medan det enda man bör frukta är Allah (s.w.t.), eftersom alla andra ting är beroende av Honom.

”Vi skall kasta skräck i hjärtat på dem som inte tror, därför att de tillskriver Allah medhjälpare för vilka inget bevis har uppenbarats.” (Al-Nisa: 151)

5. Shirk förnekar belöningar i det hinsides

För dem som tillskriver Allah (s.w.t.) medhjälpare har paradiset gjorts haram för dem.

”Sannerligen begår de hädelse som säger att Allah är Jesus, Marias son, men Jesus sade: ’O Israels barn! Dyrka Allah, min Herre och er Herre.’ Den som tillskriver Allah andra gudar, Allah skall förbjuda honom paradiset och elden skall vara hans hemvist.” (Al-Maidah: 72)

Shirks former

Det finns två former av shirk: shirk akbar och shirk asghar.

Shirk akbar är en ”stor” handling av shirk som inte kan förlåtas av Allah

(s.w.t.), och den som dör medan han begår det kommer inte att kunna träda in i Jannah.

Shirk asghar är "mindre", mer omärkbara handlingar av shirk som, om de utförs kontinuerligt, kan föra en "ut ur" iman.

Shirk akbar

Det finns två slag av shirk akbar:

1. Shirk akbar jali (uppenbar)

Denna typ av shirk akbar innebär att dyrka en gud eller flera gudar utom Allah (s.w.t.). Dessa "gudar" kan ha vilken form som helst, vare sig det är kosmiska föremål, djur, andar, jinns eller människor såsom präster, kungar eller härskare.

2. Shirk akbar khafi (subtil)

Dessa typer av stor shirk inkluderar:

- När man ber eller åkallar något annat än Allah (s.w.t.). Till exempel: fromma förfäder, döda personer, helgon och liknande. Vissa säger att bön eller åkallan till dem inte nödvändigtvis innebär att dyrka dem. Islam betonar dock att bön eller åkallan till något eller någon i själva verket är dyrkan. (Se Tafsir Al-Mu'minun: 60)
- När man tar en lagstiftare eller lagmakare annan än Allah. Detta inkluderar alla slags lagar som styr det mänskliga livet. Rätten att göra något halal eller haram, eller att döma i mänskliga angelägenheter, tillhör enbart Allah (s.w.t.). Detta gäller både det "religiösa" och det "världsliga" i livet inom Islam. Enligt Islam är det som att dyrka det man lyder, om man lyder någon medan man olyder Allah (s.w.t.), även i det vardagliga livets sfär.

Shirk asghar

Det finns många former av shirk asghar eller liten shirk. Termen "liten" här innebär inte att de är mindre allvarliga. Snarare innebär det att dessa former av shirk är mer obemärkta och omärkbara jämfört med de andra.

Profeten (s.a.w.s.) har beskrivit denna form av shirk:

"Shirk i den muslimska nationen är mer obemärkbart än en svart myras krypande på en svart sten i nattens djupaste mörker."

Muslimerna bör därför avhålla sig från och noggrant akta sig för dessa typer av shirk, eftersom den mest "obetydliga" shirk kan medföra ett hårdare straff än den allvarligaste synden i Islam. Att begå eller utöva en handling av shirk, vare sig den är stor eller liten, kan göra ens gärningar oacceptabla inför Allah (s.w.t.).

Vanliga former av shirk asghar:

- **Att svära vid andra namn än Allahs.** Detta var vanligt bland araberna under Profetens (s.a.w.s.) tid. De brukade svära vid Ka'abas namn, vid en from förfaders namn, eller vanligast av allt, vid namnen på de avgudar de dyrkade, t.ex. Al-Latta, Az-Uzza och liknande. Detta är shirk eftersom det indirekt ger ett visst erkännande av makt eller ärebevisning till den namngivne. Säger Profeten (s.a.w.s.): *"Den som svär vid annat än Allah har begått en handling av shirk och kufr."*
- **Att bära något som tros utgöra ett "skydd mot olycka".** Återigen var detta vanligt bland de tidiga araberna och förekommer i viss utsträckning än idag. Att bära vissa armband, halsband och amuletter ansågs kunna försvaga jinns eller onda andar eller skydda en från "al-ain", olycka och liknande. Från Imam Ahmad, återberättat av Umran bin Hussain: *"En gång såg Profeten (s.a.w.s.) en man som bar ett gult armband och frågade honom: 'Vad är detta?' Mannen svarade: 'Det är al-wahinah (det som försvagar).' Profeten (s.a.w.s.) sade: 'Ta av det! Sannerligen skall det inte öka dig i något annat än sjukdom, och om du dör medan du bär det skall ingen lycka komma dig till del någonsin.'"* Den vikt och det allvarliga bemötande Profeten (s.a.w.s.) visade understryker behovet att undvika alla former av shirk och stänga alla dörrar som kan leda till det.
- **Att utöva, delta i eller tro på någon form av sihir (trolldom), inklusive besvärjelser, besvärjningsformler och astrologi.** Detta framgår av en Hadith: *"Det finns tre slags människor som inte träder in i paradiset: drinkaren, den som erkänner trolldom och den som bryter silaturahim (släktskap)."* (Ahmad och Ibn Habban) Astrologi sägs ingå i detta på grund av Hadithen: *"Den som deltar i en del av astrologi (stjärnkonsten) har sannerligen deltagit i trolldom."* (Abu Dawood) Detta inkluderar dock inte användningen av stjärnor i navigation, resor och liknande.
- **Att tro på "spådom".** Från en Hadith av Muslim sade Profeten (s.a.w.s.) en gång: *"Den som uppsöker en spåman, frågar honom/henne och erkänner honom/henne, hans böner kommer inte att accepteras på fyrtio dagar."* En Hadith av Abu Dawood berättar: *"Den som uppsöker en spåman och erkänner honom/henne, den personen har begått kufr mot uppenbarelsen från Allah."*

- **Att tro på dåliga omen.** Detta inträffar när en person avser att göra något, men beslutar sig för att inte göra det på grund av att han upplever eller "ser" vissa onda tecken eller omen. Säger Profeten (s.a.w.s.): *"Den som avbryter sin avsikt att göra något på grund av attiyarah (ett ont omen) har begått shirk."* Följeslagarna frågade: *"Vad är dess kafarah (straffbot för bot)?"* Profeten (s.a.w.s.) svarade: *"O Allah, det finns inget gott utom från Dig och det finns ingen olycka utom från Dig. Sannerligen finns det ingen gud utom Du."* (Imam Ahmad)
- **Att ha riya.** Detta innebär att utföra handlingar eller skryta för att vinna beröm eller berömmelse, eller för världsliga syften.
- **Att sakna redha.** Detta innebär att i hjärtat vara missnöjd med ett oundvikligt tillstånd som Allah (s.w.t.) har bestämt för en; att ständigt beklaga att om man inte hade gjort det ena eller det andra skulle man ha fått ett bättre resultat.
- **Att vara alltför vördnadsfull, respektfull och "ärebevisande" mot profeter, fromma ledare, sheikher eller imamer.** Detta har gett upphov till utövandet av ritualer och ceremonier för att förhäriliga dessa personer samt till handlingen att försköna, bygga på, belysa och till och med dyrka deras gravar.
- **Att använda tvetydiga ord som kan involvera shirk.** Detta inkluderar fraser som "I Allahs och den och dens namn" (t.ex. en ledare), eller "om det inte vore för den och den", eller att använda ett namn som uteslutande tillhör Allah (s.w.t.) för att namnge något, eller till och med att förbanna Allahs skapelse.

Tro på monoteism och rening av ens tjänst till Allah (s.w.t.) kan uppnås genom att:

- Inte dyrka något eller någon utom Allah (s.w.t.), och inte förhäriliga något eller någon som man förhäriligar Allah (s.w.t.). Allt som dyrkas och förhäriligas utom Allah (s.w.t.) bör "avsättas". Från Koranen: *"Att vi inte dyrkar annat än Allah och inte tillskriver Honom något annat och inte tar några andra till gudar utom Allah."* (Al-Imran: 64)
- Inte ta något utom Allah (s.w.t.) som sin beskyddare och välgörare och älska det som man bör älska Allah (s.w.t.). *"Och bland människorna finns de som dyrkar andra utom Allah och de älskar dem som de borde älska Allah."* (Al-Baqara: 165) De tidiga araberna hade till exempel älskat och vördat sina avgudar och sina ledare och känt både fruktan och vördnad inför dem. Denna typ av kärlek och ärebevisning bör ges enbart till Allah (s.w.t.).
- Inte ta en lagstiftare utom Allah (s.w.t.) och inte ge lydnad till någon annan som man lyder Allah (s.w.t.). Sannerligen bör Allah (s.w.t.) vara

den som avgör alla mänskliga angelägenheter. Han allena har den bästa kunskapen om Sin skapelse, den djupaste kärleken till dem och full kunskap om vad som är rätt och fel, gott och ont. Koranen har förklarat att den som dömer med annat än Allah (s.w.t.) och Hans Profet (s.a.w.s.) i själva verket har fallit ur Iman till lydnad mot shaytan. (Se Al-Nisa: 60-61)

Vi måste tänka på och inse att det finns många fällor i vårt samhälle som kan leda oss till alla former av shirk. Som muslimer måste vi också vara noga med att inte följa de otrognas sätt. Vi måste leva våra liv som sanna muslimer, följa Islam så korrekt vi kan och vara medvetna om dessa shirk-fällor som världen lockar oss till.

Referens: Yusof Qardawi, Tawheedens innebörd (malajisk översättning av Pustaka Salam) 1987